

PRAMENĚ

FARNOSTĚ MARTIN-SEVER

Marec 2016, ročník 16

NA AKTUÁLNĚ TĚMU - V PUTÁCH ZÁVISLOSTI

Príbely, ktorými prešli rodičia detí závislých od drog, nás lakajú. Preto sa snažíme už od ich detstva robiť všetko pre to, aby sme ich pred nástrahami drogovej pavučiny uchránili. Nakolko sa nám to podarilo, sa ukáže väčšinou až v období ich dospievania.

Odhalenie, že dieťa je závislé od drog, je pre každého rodiča bolestnou skúsenosťou. Zvyčajne nastáva dlhá cesta hľadania riešenia. Týmto svedectvom, ktoré odznelo na vlnách Rádía Lumen, vám ponúkame príbeh jedného rodiča. Dovolil nazrieť do vlastného súkromia, aby pomohol iným bojovať so zákernosťou závislosti ich detí.

„Prvé manželstvo sa mi nevydarilo. Manželka pila a nestarala sa o rodinu. Keď mala dcéra Bianka rok a pol, odišiel som od manželky. Dal som žiadosť o zverenie dieťaťa do starostlivosti otca. Manželka s tým súhlasila. Bol som dosť prekvapený, ale v tej chvíli som bol rád, že je to tak. Sám s dcérou som žil asi päť rokov a potom som sa oženil druhý raz. Moja druhá manželka, s ktorou žijem doteraz, sa o ňu starala ako o vlastnú.

Keď Bianka mala šestnásť rokov, dozvedel som sa, že už asi rok užíva drogy. Nikdy som si nemyslel, že by sa to mohlo stať mojej dcére. Brala pervitín. To nebolo, že si zapálila marihuanu. Keď som sa s ňou o jej vzťahu k drogám

ako vonia konope?

rozprával, hrala lepšie ako herečka Národného divadla. Zatlkala, niččo priznala, dokázala nás presvedčiť, že sme jej uverili. Tí, čo to poznáte, viete, o čom hovorím.

Nevedeli sme, čo máme robiť. Začal som zisťovať, kam by som s ňou mal ísť. Boli sme u lekára, psychológa. Dozvedel som sa, že existuje jedna komunita, ktorá sa venuje liečbe závislosti – komunita Coenacolo, centrum ktorej je v Piešťanoch. A tak som každý týždeň sadol do auta a cestoval som z Košíc do Piešťan a nazad. Bianka tam bola dva mesiace, a následne komunita rozhodla, že pôjde do Medžugorja.

Ani som nevedel, kde to je. Od nejakých ľudí som sa dozvedel, že je to pútnické miesto,

kde sa zjavila Panna Mária. Chcem spomenúť, že ja som bol pokrstený ako evanjelik, ale nikdy predtým som nechodil do kostola a ani som sa nemodlil.

Keď sme tam prišli, odviezol som ju do domu, kde sú ženy. Ženy, dievčatá, dokonca matky alkoholičky so svojimi deťmi. Mne sa veľmi páčilo, že komunita dáva možnosť závislým matkám byť so svojím dieťaťom. Na Slovensku – ak je matka alkoholička či narkomanka a o dieťa sa nemá kto postarať - dieťa skončí v detskom domove.

Dcéru som tam teda nechal a ja som odišiel o tri kilometre ďalej, do domu pre mužov a chlapcov. Neboli tam iba mladí ľudia. Aj šesťdesiatročný alkoholik má možnosť tam prísť sa liečiť. Môže tam prísť ktokoľvek. Treba sa však pripraviť na to, že život je tam veľmi tvrdý. Nemáte tam televízor, internet, mobil, o šiestej ráno je budíček, o desiatej večierka. Základnou náplňou života v komunite je modlitba a práca.

V dome pre mužov som teda prespal a mal som v pláne na druhý deň s dcérou sa rozlúčiť a ísť domov. Keď som si za ten krátky čas všimol ľudí tam, neviem, niečo ma na ich správaní priťahovalo. A tak som tam ostal ešte päť ďalších dní. Zažíval som tam také veci, aké som predtým nepoznal. Trikrát denne sme chodili do kaplnky. Modlili sme sa – tam sa modlí po taliansky. Taliančina je krásny jazyk. Chlapci hrali na gitare a spievali sme. Potom prišiel piatok a s ním pôst. Celý deň sa tam nejedlo iné, iba chlieb s vodou. Keď som to hovoril doma priateľom, povedali mi, že som blázon. Keď nám na desiatu priniesli jablko, ja som ho zjedol aj s jadrami. Pritom doma mám jablká a týždeň sa ich nedotknem.

Tam som videl, že dá sa žiť aj bez televízora. Tam namiesto toho, aby sa pozeral televízor, sa ľudia rozprávajú. Toto nám v živote chýba. Posielame si SMS, píšeme cez internet, ale rozprávame sa málo. Za tie dni som tam našiel vnútorný pokoj.

Na šiesty deň som šiel za dcérou, aby som sa rozlúčil, že odchádzam domov. Ona nechápala, prečo som ešte tam. Povedal som jej, že som si to tam tiež trochu vyskúšal a že viem, že je na jednom úžasnom mieste.

O mesiac mi z komunity zavolali, že si mám si pre ňu prísť. Nepovedali mi dôvod, i keď som sa pýtal. Bol som veľmi sklamaný, no nemal som na výber. Sadol som do auta a šiel som tam – sám tisícvesto kilometrov. Stále som rozmýšľal, čo tá moja dcéra urobila. Ak som to správne pochopil, Bianka im tam robila veci, pre ktoré v komunite nemohla ostať. Vysvetlili mi, že je dôležité, aby sa teraz na pár týždňov vrátila do normálneho života, a tam, do Medžugorja, sa kedykoľvek môže vrátiť, ak bude sama chcieť. Tam to nikdy nie je tak, že vás nevezmú späť, ak chcete. Tiež odo mňa chceli, aby som jej na Slovensku dal urobiť vyšetrenia mozgu, lebo odpadávala v kaplnke.

Vtedy Bianka mala osemnásť rokov. Keď som sa doma lekárky pýtal, čo mám robiť, povedala mi: „Musíte ju nechať žiť svoj život. Lebo vás zničí všetkých. Zničí vás i vašu rodinu.“ A to som si vtedy naozaj uvedomil, že ona nás skutočne už tri roky ničí. Nielen mňa, ale aj manželku, babku, dedka, trpela aj naša mladšia dcéra. Všetko sa krútilo len okolo Bianky, až nás z toho hlava bolela.

Na obhajobu Bianky však musím povedať: naše deti, žiaľ, dedia gény po rodičoch. Biankina matka bola alkoholička. Ja som to vedel, pila už pred svadbou. No videl som jej krásu a naivne som veril sľubom, že po svadbe a narodení dieťaťa prestane. Bianka mala vzťah k drogám po matke. Tiež mala v sebe rany, že ju matka opustila a po celý čas – do jej sedemnástich rokov - ani raz nezavolała, ako sa má. Aj preto žiarlila na moju druhú manželku a našu mladšiu dcéru. Keď mala sedemnášť, vyhľadala svoju matku a napriek môjmu zákazu odišla bývať k nej. Pre mňa to bola rana: celý život sa o ňu starám, zrazu sa zjaví matka, ktorá roky o ňu nemá záujem, a Bianka odíde k nej. No po troch týždňoch mi jej matka volala, aby som si pre Bianku prišiel, že ona ju nechce. Možno práve vtedy sa Bianka viac upla na drogy.

Keď sme sa vrátili z Medžugorja do Košíc, každý deň sme sa spolu modlili. Ale po týždni som videl, že stále menej spolupracuje. Von som ju nepúšťal, zamykal som ju. Jedného dňa mi povedala: „Som dospelá, nemôžeš ma tu držať nasilu!“ Mala pravdu. Večer prišla domov opitá. Zoznámila sa s jedným tridsaťtriročným, ktorý sa vrátil z väzenia a odišla bývať k nemu. Raz u nás ten jej chlapík zazvonil: „Je Bianka doma?“ Ja na to: „Hľadaj ju tam, kde sú drogy!“ A on: „Ona drogy neberie!“ To bolo o piatej poobede. A ráno o štvrtej mi zvoní telefón: „Mali ste pravdu. Je v byte, kde sa stretávajú feťáci!“ Našli sme ju. Bola nadrogovaná.

Zaviezol som ju do nemocnice na psychiatriu, ale ušla odtiaľ. Zavolať som jej priateľovi: „Odkáž jej, aby prišla domov a vzala si od nás všetko. A aby sa už nevracala, kým sa nebude chcieť liečiť.“ O dva týždne mi od nej prišla SMS, že sa zaňho vydala. Nereagoval som. Prišli ďalšie SMS a telefonát o svadbe. Povedal som jej „gratulujem“ a položil som.

Oni, aj keď sú na ulici, raz za čas zavolajú a pýtajú sa trebárs na banalitu. Nikdy nie, keď majú v sebe drogu, iba vtedy, keď je im zle. Potrebujú mať istotu, že puto s rodinou nie je pretrhnuté. V komunite Coenacolo nás učili, že máme urobiť všetko pre to, keď dieťa prejaví ochotu ísť sa liečiť. Niekedy to nemusí vyjsť na prvý raz, ale musí to byť dobrovoľné. Inak to nemá zmysel. Ale nikdy ich nepodporovať peniazmi či materiálne. Poznám rodičov, ktorí nedali dieťaťu kúsok chleba, keď búšilo na dvere. Pochopili, že ten mladý musí padnúť na samé dno, aby chcel so sebou niečo robiť. Moja mama sa vždy nechala uprosiť. Dávala Bianke peniaze. Stále som jej hovoril, aby to nerobila, že ona si za ne kúpi drogy. Nedokázala to pochopiť. Až raz na Vianoce to pochopila, keď jej vnučka nebola schopná poslať jedinú SMS. To je tvrdá realita. Pre narkomana je prvoradá droga a ostatné je na rade až potom.

Ako rodičia sme museli robiť veľmi ťažké rozhodnutia. Dvakrát som odišiel z miesta, kde sa odhlasuje z trvalého pobytu, až na tretí raz som ju dokázal odhlásiť. Keď som sa jej opýtal, kam pôjde, povedala „neviem“. Cítil som, že ju strácam. Neviete si predstaviť ten pocit. Ale vedel som, že nie je iná cesta.

Chcem vám povedať jednu vec. Nijaký mladý nepôjde sám sa liečiť. Ani ja som svoju dcéru vtedy neprinútil ísť do Piešťan, ale dal som jej na výber: buď pôjde na ulicu, alebo bude

so sebou musieť niečo robiť. Je to veľmi ťažké pre rodiča.

Mnohí si myslia – môj syn, dcéra pôjde do komunity na tri štyri roky, vylieči sa, vráti sa. „Odložia“ dieťa do komunity a nestarajú sa oň. To je chyba. Komunita robieva každý mesiac tzv. „rodičovské združenia“ a každý rok organizuje niekoľko stretnutí pre rodičov. Nič nie je povinné. Ale je dobré, ak tam rodičia chodia. So svojím dieťaťom, ktoré ešte nie je vyličené, sa tam nestretnú, ale stretnú sa možno s niekým, kto potom povie tomu ich dieťaťu: „Tvoj otec, mama, tam boli.“ Viete, čo to pre to dieťa znamená?

V komunite nám často prízvukovali, že máme dieťaťu hovoriť: „Mám ťa rád...“ A keď sa vráti po rokoch domov, nechať ho žiť vlastný život.

Je potrebné, aby sa zmenilo nielen od drogy závislé dieťa, ale aj jeho rodina. Ak dieťa príde po štyroch rokoch domov a rodina je tam, kde predtým, aj ono o chvíľu bude tam, kde predtým.

Doma, na Slovensku, sa rodičia závislých detí raz týždenne stretávajú u sestier vincentiek. Modlíme sa za ne ruženec. Vymieňame si skúsenosti a tak si vzájomne pomáhame v boji s ich závislosťou.

Viem, že aj ja ako rodič som zlyhal v mnohých veciach. Veď žiadne dieťa nepríde na svet závislé. Preto sa odvtedy snažím, aby naša rodina inak fungovala. Viac sa rozprávame. Nájdeme si čas jeden na druhého.

Čo bude s Biankou ďalej, neviem. Viem, že je ťažké zbaviť sa závislosti, a človek sám to nedokáže. Modlím sa za ňu a aj za ostatných, ktorí podobnou cestou prechádzajú. Z Božej perspektívy aj zlé nám môže byť k úžitku. Ja sám som cez dcérin príbeh zažil úžasné veci, ktoré som predtým nepoznal.“

NA ČO BY RODIČIA NEMALI ZABUDNÚŤ

PRAKTICKÉ RADY MUDr. IVANA MENDELA Z KOMUNITY COENACOLO

Dnešná materialistická doba vytláča zo života človeka potrebu žiť duchovne. Naše „duchovno“ v rodine sa redukuje len na akési mentorovanie. Keď 20-ročnému synovi budeme neustále opakovať „Janko, daj si šál, lebo vonku je zima“, a pod., tohto mladého človeka tým budeme ponížovať, a on, ktorý už dávno nie je malým chlapcom, bude mať potrebu uniknúť niekam inde, kde bude niekým. Takisto naša neschopnosť komunikovať s deťmi vecne a pravdivo je dôvodom, prečo oni hľadajú niečo „lepšie, pravdivejšie“ - veci, ktoré zaplňajú ich prázdno z domu. A keď zakúsia rozkoš z úletov na drogách, automatoch, vtedy to už je zlé.

Naše deti majú dnes ďaleko viac informácií ako sme mali my kedysi. Oni sa s pomocou internetu dostanú k veciam, ku ktorým sa my mnohí dostať nevieme. Máme však oproti nim jednu obrovskú výhodu, a to životnú skúsenosť. Bolo by ideálne skĺbiť ich technické prednosti s našimi skúsenosťami.

Najhoršie je povedať dieťaťu „viem“, i keď to nie je pravda, a pritom ono nás skúša, a vie, že mu klameme. Lepšie je povedať: „Vieš čo, toto neviem, ale nájdeme niekoho, kto tomu rozumie a vysvetlí nám to.“ Pristupovať v dnešnej dobe k deťom aj ako k svojim partnerom je veľmi náročné.

Vychovávať sa nedá len slovom, dôležitý je vlastný príklad. Mám skúsenosť, že keď sa

dieťa stane závislým, rodina obviňuje školu, susedov, zlú partiu. A pritom doma sa pije, fajčí, fľaša sa vytiahne hneď ako návšteva prekročí prah domu. Potom sa nemožno čudovať, že našim potomkom toto všetko pripadá normálne.

Nejeden teenager sa už snažil svojho rodiča presvedčiť o tom, že fajčiť marihuanu nie je vôbec nič nebezpečné. Žiaľ, prax ukazuje, že také „mäkké drogy“ ako marihuana a alkohol sú nebezpečným mostom k drogám tvrdým.

Vďaka Bohu máme u nás v komunite skúsenosť, že utrpenie, ktoré drogy v rodine spôsobili, neraz pomáha manželom navrátiť sa k prvopočiatku, kedy si pred oltárom sľúbili, že budú jedno. Mnohí v procese liečby svojho dieťaťa zo závislosti objavia nielen cestu k svojmu dieťaťu a cestu k sebe navzájom, ale tiež Boha. A tak je ich život dnes vo viacerých rovinách hodnotnejší a krajší.

(v texte sú použité fotografie Jindřicha Štreita z cyklu Cesta ku slobode)

MYŠLIENKA S RANIEROM CANTALAMESSOM

„*On každú ratolesť, ktorá prináša ovocie, čistí, aby prinášala viac ovocia.*“ (Jn 15,2) Slová evanjelia, ktorými Ježiš prirovnáva náš vzťah k Bohu k viniču a ratolesti, hovoria o tom, že ak je ratolesť živá a rastie, treba ju neustále orezávať. Orezanie nie je teda nepriateľským aktom voči ratolesti – vinohradník od nej očakáva veľa, vie, že môže prinášať ovocie, má k ratolesti dôveru. Toto pozorujeme aj na poli duchovnom. Keď Boh zasiahne do nášho života krížom, nechce tým povedať, že je s nami pohnevaný.

My sa ale pýtame: „Prečo?“ Prečo nám Boh spôsobuje svojím orezávaním bolesť a plač? Je to pre jeden dôležitý dôvod: ak by ratolesť neočistil, sila viniča by sa rozptýlila a tak by sa nedorobilo kvalitné víno. Možno by vinič zarodil aj viac strapcov hrozna, ale víno z neho by nikdy nebolo kvalitné. A vieme, že ak by vinica dlhší čas ostala bez orezania, dokonca by spustla a produkovala len listy a plané hrozno.

To isté pozorujeme aj v našom živote. Žiť znamená vyberať si a vyberať si znamená odriekať si. Človek, ktorý chce robiť v živote veľa vecí - ktorý pestuje veľa záujmov, koníčkov – ten sa v nich rozplynie. Nevynikne v ničom. Treba mať odvahu urobiť výber, čiže nechať padnúť nejaké druhotné záujmy a koncentrovať sa na primárne. Treba očistiť, orezať!

Toto ešte viac platí v duchovnom živote. Cesta k Bohu – teda cesta k svätosti – sa podobá na sochárstvo. Leonardo da Vinci hovoril o sochárstve ako o „umení odstraňovať“. Všetky ostatné umenia sú vkladáním niečoho na niečo: farby na plátno v maliarstve, kameňa na kameň v architektúre, noty na notu v hudbe. Iba sochárstvo pozostáva v odstraňovaní. Odstraňovať kúsky mramoru, ktoré príliš vyčnievajú na postave, ktorú má sochár vo svojej predstave. Aj kresťanská dokonalosť sa dosahuje týmto spôsobom – odstraňovaním, padaním nepotrebných častí – teda túžob, ambícií, plánov a telesných sklonov, ktoré sa rozplývajú do celých nás a nedovolia nám nič dotiahnuť do konca.

Hovorí sa, že v jeden deň, keď sa prechádzal Michelangelo po záhrade vo Florencii, videl v jednom kúte kus mramoru, ktorý vyčnieval zo zeme. Bol napoly zakrytý trávou a blatom.

Náhle sa zastavil, akoby niekoho uvidel a obrátiac sa na priateľov, ktorí boli s ním, prehlásil: „V tomto kuse mramoru je ukrytý anjel, musím ho vytiahnuť von!“ A vystrojený dlátom začal ten kus mramoru otesávať, kým sa postava anjela nevynorila aj pred očami ostatných.

Aj Boh na nás pozerá podobne – ako na kusy neotesaného kameňa a hovorí si: „Tam vnútri, v ňom, je ukrytá nová a pekná bytosť – a čo viac – je v ňom ukrytý obraz môjho Syna Ježiša, chcem ho vytiahnuť von!“ A teda, čo robí? Vezme dláto, ktorým je kríž a začína na nás pracovať. Zoberie nožnice orezávača a začne nás orezávať.

Kríže nám Boh dáva na naše očistenie. A pomáha nám využiť ich pre naše dobro.

PÔSTNA KATECHÉZA KARDINÁLA ŠPIDLÍKA

O PÔVODE POKUŠENIA

Príde do kláštora novic, ktorý si nevie zvyknúť na tvrdý a striedmy kláštorný život. Stále je hladný a tak si potajomky ukradne z kuchyne vajíčko. Večer, keď je sám v cele, si ho nedočkavo ohrieva nad plameňom sviece, aby sa mu uvarilo. Takto ho pristihne jeho predstavený a skríkne na neho: „Čo to robíš? Či vari nevieš, že v kláštore treba dodržiavať disciplínu? Že sa je vtedy, keď jedia všetci, modlí sa, keď sa modlia všetci?“

Novic sa zahanbí a hovorí: „To diabol ma naviedol...“

A zozadu k nemu pristúpi diabol, dá mu zaucho a povie: „Nezvaluj všetko na mňa!“

V povahe človeka je zvalovať vinu na druhých, i na diabla. Vidíme to už v raji u Adama a Evy. Pritom **diabol** je len jedným z pôvodcov našich pokušení. Ďalším zdrojom pokušení je **okolie**, ktoré nás zvádza k hriechu. Väčšina pokušení však pochádza z **násho vnútra**. Na toto nezabúdajme, keď chceme hodiť zodpovednosť za náš hriech na niekoho druhého.

najčastejším zdrojom pokušení býva naše vnútro a okolie

Keď sa modlíme modlitbu Otčenáš a vyslovujeme slová „*neued' nás do pokušenia*“, z nich akoby nám vyplývalo, že aj Boh môže byť zdrojom pokušenia. Spôsobuje to tiež nie celkom správny preklad tejto vety do slovenčiny. V talianskom jazyku vyšla v roku 2009 Biblia, ktorá slová „*neued' nás do pokušenia*“ prekladá ako „*neopúšťaj nás v pokušení*“, čo výstižnejšie vyjadruje význam Ježišových slov. I keď tento preklad tiež nie je celkom správny, keďže Boh nás nikdy neopúšťa.

RÁCHEL A LIA

Keď sa Jakub pri studni stretol so svojou sesternicou Ráchel, zamiloval sa do nej. V rodine Lámana, brata jeho matky, bola mladšou dcérou. Sväté Písmo o nej hovorí, že mala peknú postavu a krásnu tvár. A hoci Jakub pred tým, ako stretol Ráchel, zažil stretnutie s Bohom, teraz nekoná ako ten, ktorý je vedený Božím hlasom. V tej dobe totiž nestačilo byť zalúbeným. V rodinách patriarchov vládli nepísané zákony slušnosti, podľa ktorých sa najprv mala vydať staršia sestra. Tou bola Lia.

O Lii sa dozvedáme, že mala vyhasnuté oči. Zvlášť Orientálci si cenili, keď oči ženy žiarili. Liine oči boli bez lesku a ohňa. Lia nebola pekná, ale zato bola bohatá, čo zvyšovalo jej šancu na vydaj u iných mládenčov. Rodine sa napriek tomu nedarilo vydať ju. Boh však mal s ňou veľký plán. Dokonca plán výnimočný. Stala sa pramatkou rodu, z ktorého vzišiel Mesiáš.

Kým Jakub slúžil sedem rokov za Ráchel, aby si ju smel vziať za ženu, v otcovi Lábanovi dozrelo nekompromisné rozhodnutie, že princípy prvorodenstva sa v jeho rodine nesmú porušiť a že najskôr musí byť vydatá staršia Lia. Určite ju neraz posielal nenápadne na pole so stádom, aby si ju Jakub všimol. Ten však mal svoje oči len pre Ráchel a čím viac mu Liu ponúkali a stavali do cesty, tým väčší odpor k nej cítil.

Keď nadišiel čas svadby, vieme, ako to dopadlo. Otec zaviedol k Jakubovi nie milovanú Ráchel, ale nemilovanú Liu so zahalenou tvárou. Pýtame sa, kde bola Ráchel v tom kritickom okamihu. Dozaista nie pred tvárou hostí, ale niekde skrytá. Vieme si dokonca predstaviť, ako sa prefíkaný otec s ňou dohodol, aby sa nebála – veď on sa už postará, aby aj ona mala Jakuba za muža. Ale tak, ako sa patrí – najprv sestra staršia, a až potom ona.

Po siedmich dňoch svadby s Liou teda nasledovalo sedem dní svadby s Ráchel. Je viac ako jasné, že po takejto svadbe sa zamilovaní Jakub a Ráchel úplne venovali jeden druhému a Lia ostala bokom.

Keď Pán videl, že Lia je nenávidená, otvoril jej život, zatiaľčo Ráchel ostala neplodnou. Do Liinho tmavého neradosného života zasiahol Pán. Za päť rokov Lia mala štyroch synov, čo sestru Ráchel viedlo k stupňujúcej sa žiarlivosti. Ráchel svojmu manželovi povedala: „Daj mi deti, lebo ak nedáš, zomriem!“ (Gn 30,1) Mala srdce preplnené závišťou a v takej chvíli ústa ľahko povedia aj to, čo by inak nepovedali. Jakuba sa tieto slová dotkli. Nahneval sa: „Či som ja na mieste Boha, ktorý ti odoprel plod lona?“

Ráchel však už všetko mala premyslené. Podobne ako Sára, aj ona mala náhradné riešenie: ponúkla Jakubovi svoju otrokyňu Bilhu, ktorú od otca dostala ako svadobný dar. Chápeme ju. Chcela mať deti, čo bol prejav všetkých pravých žien v Izraeli. Plán s otrokyňou sa podaril – tá porodila dvoch synov. Ich mená prezrádzajú, že Ráchel bojuje o deti a modlí sa. Prvému dala meno Dan, čo znamená „syn súdu“, čo vyjadrila slovami: „Boh rozsúdil moju vec a vypočul moju modlitbu“. Uvedomuje si, že tento syn otrokyne je tiež dar, pretože medzi riadkami čítame, že ani Bilhe sa syn nenarodil hneď, ale až po úpenlivom volaní Ráchel k Bohu. Pri narodení druhého syna z otrokyne Ráchel volá: „Božie zápasy som bojovala so svojou sestrou a premohla som ju“ a syna nazýva Neftali, čo znamená „syn zápasu“.

Ako vidíme, Jakub sa takto dostal do trojženstva. A čoskoro dokonca do štvorženstva, pretože i Lia, hoci už mala štyroch vlastných synov, sa nechala strhnúť príkladom Ráchel. Možno chcela na seba pritiahnúť väčšiu pozornosť svojho muža, keď dáva Jakubovi svoju slúžku

Zilpu, z ktorej sa jej narodila ďalší synovia. Táto epizóda nám ukazuje isté slabiny v správaní Lie. Ráchel udáva smer a Lia sa ňou necháva strhnúť. Je ženou, ktorá ľahko podlieha vplyvom svojho okolia.

Hoci Ráchel podľa zákona už mala dvoch synov, v srdci sa jej rozpaľuje túžba mať vlastné dieťa. Vrucnejšie sa modlí, majúc pred očami svoju tetu Rebekku, ktorá tiež roky bola

Obraz G. Tiepola z 18. storočia zobrazuje Lábanu, Jakuba a Ráchel s jej prvorodeným Jozefom

neplodná, a predsa porodila synov. Boh vypočúva modlitby Ráchel a dáva jej dvoch synov – Jozefa, ktorého menom vyslovila: „*Boh odňal moju potupu. Kiežby Pán ešte pridal,*“ a Benjamína, pri pôrode ktorého zomiera. Hoci pramatkou Dávida a Ježiša sa nestáva Jakubom milovaná Ráchel, ale Bohom určená Lia, zato Ráchel dáva vyvolenému národu jednu z jeho najkrajších postáv – patriarchu Jozefa a aj jej syn Benjamín bol veľký. Z jeho pokolenia vyšla jedna z najvýznamnejších postáv ľudstva – apoštol Pavol.

Na sestrách Ráchel a Lii vidíme realitu života. Každý chýba niečo podstatné, aby mohli byť šťastné. Vzťahom väčšinou niečo chýba. Lia je plodná, ale chýba jej Jakubova láska, Ráchel ju má, ale roky je neplodná. Ani jedna zo sestier nedokáže prijať svoj údel. Až po narodení Jozefa z Ráchel sa oslabuje žiarlivosť sestier a obe začínajú nachádzať k sebe cestu.

BILHA A ZILPA

Keď Ráchel a Lia použili svoje slúžky na to, aby sa z nich narodili deti, treba povedať, že pri tomto kroku nešlo o smilstvo alebo cudzoložstvo, ani o zmyselnosť či pôžitok, ale o spoločnú dohodu týkajúcu sa zachovania budúceho pokolenia a udržania rodu.

Bola doba otrokárstva a slúžky v nej boli len tovarom a majetkom bohatej Lábanovej rodiny. Pri rodení plnili otrockú službu a ani deti, ktoré mali porodiť, neboli ich vlastníctvom.

Zdá sa však, že táto služba bola pre nich významnejším. Ich hodnota a dôležitosť v rodine vysoko stúpala.

Sväté Písmo o týchto otrokyniach hovorí málo, avšak vieme o nich, že v súlade so svojím spoločenským postavením boli ochotné prijať v Jakubovej rodine druhé miesto. Ich deti boli často menej vážené a neraz aj ukracované pred deťmi narodenými z Ráchel a Lie. (Gn 33,1-2) Nepočujeme však, že by sa na to sťažovali. Boli šťastné, že sa smeli stať členkami tejto rodiny a pokladali skoro za samozrejmé, že deti pravých manželiek sú uprednostnené. Agar v Abrahámovom dome to nedokázala. Keď sa stala matkou, chcela byť paňou, nechcela viac už slúžiť. A svojho syna Izmaela vychovávala ako posmievača voči Izákovi. To v Abrahámovej rodine spôsobilo rodinnú krízu. V príbehu Jakuba a jeho manželiek Ráchel a Lie nič také nečítame.

Dan a Neftali, Gad a Ašer boli synmi týchto otrokýň. Hoci neboli nositeľmi vyššieho požehnanja, predsa boli zaradení medzi dvanástich patriarchov.

(zdroj: Jozef Ondrej Markuš, Biblické ženy Starej a Novej zmluvy)

NA MINÚTU S MARIÁNOM HOLBAYOM

My častokrát trpíme preto, lebo sme si vytvorili akúsi utopickú predstavu o tom, ako má všetko v našom živote vyzerat'. Napríklad: predstavujeme si, že v manželstve sa budeme spolu modliť, že nikdy sa z neho nevytratí láska, že všetci si budeme odriekať, budeme si odpúšťať.

Sú to ideály síce krásne, ale nespĺniteľné. A čím viac sa manželia usilujú o svoj ideál, tým náročnejšie je ich spolužitie. Mali by sme, naopak, pokorne prijať, že sme ľudia a že máme egoistické prania.

Keď sme boli mladší, väčšina našich hriechov spočívala v tom, čo sme urobili. Čím sme starší, tým viac hriechov spočíva v tom, čo sme neurobili, a mali sme urobiť.

Cítíme sa dlžníkmi mladým ľuďom, lebo sme im neodovzdali to, čo bolo našou úlohou naozaj im odovzdať.

Odovzdali sme im ranné a večerné modlitby, ale neodovzdali sme im ranné a večerné zhováranie sa s milujúcim Bohom. Odovzdali sme im chodenie v nedeľu do kostola, ale neodovzdali sme im nedeľné slávnostné stretnutie sa s Bohom v spoločnosti Cirkvi, v Božom Slove, Eucharistii. Odovzdali sme im spovede pred prvými piatkami, ale neodovzdali sme im stretnutie sa s milosrdným Otcom vo sviatosti zmierenia preto, lebo som hriešnik a potrebujem odpustenie.

Odovzdali sme im isté „zručnosti“, ale neodovzdali sme im pravdy viery.

Sú Zelený štvrtok, Veľký piatok a Biela sobota prikázanými sviatkami?

Tieto sviatky sú slávením najväčšej udalosti v dejinách spásy, ale nie sú prikázanými sviatkami. Keď to teraz takto niekto bude čítať, možno povie: „*Tak vidíš, prečo mám ísť do kostola, keď to nie je prikázaný sviatok?*“ Zamyslime sa však - ak hľadáme na kresťanstvo len ako na súhrn príkazov a zákazov, potom sme vôbec nepochopili, čo pre nás Boh urobil. Do kostola by sme nemali chodiť preto, lebo nám to niekto prikazuje alebo nariaďuje.

Ak je veľkonočné trojdnie vrcholom dejín spásy, je pochopiteľné, že by som mal mať svoje miesto – ak je to možné - v chráme na týchto obradoch. Mala by ma viesť k tomu moja láska ku Kristovi a vďaka za jeho obeť na kríži. Ak som teda kresťan, nasledovník Krista, malo by to byť pre mňa niečo prirodzené.

NAPÍSAĽI STE NÁM

V dňoch 15.1. – 17.1.2016 sa 21 farníkov z našej farnosti zúčastnilo duchovnej obnovy vo Františkánskom duchovnom centre Melčice – Lieskové pri Trenčíne. Duchovnú obnovu viedol pán kaplán Dušan Pecko. Jej témou bola láska. Program zahŕňal okrem prednášok aj sv. omše, adoráciu pred Sviatosťou Oltárnou, Korunku Božieho milosrdenstva, sviatosť zmiernenia, duchovné rozhovory a osobné meditácie v kaplnke.

Pre plné duchovné prežitie sme zachovávali silencium, k čomu pomohlo i samostatné ubytovanie na izbách. Prekvapením bola návšteva bývalého pána kaplána Pavla Ďuranu, ktorý pre každého priniesol darček.

Anna Špidusová

Január – to je ten správny čas pre cestu do Ruska. Na moskovských uliciach leží sneh, mráz až páli na tvári. Keď sa vraciam z prvej prechádzky, sedíme s mojím hosťiteľom, bývalým disidentom a veľkým znalcom ruskej kultúry pri krbe. Srkáme vodku, rozprávame sa a ja sa pomaly rozmrazujem.

Hneď prvá cesta po prilete ma viedla dlhým a širokým bulvárom na Červenom námestí – hľa, námestie je znova uzatvorené postavenými kostolmi, ktoré dal kedysi Stalin zbúrať, aby na prehliadky mohli triumfálne vchádzať tankové kolóny. Hneď pred vchodom na námestie sa koná nejaká politická manifestácia – rečník komusi nadáva a hrozí päšťami – a dav to opätuje – niečo podobné si pamätám len z filmov o Októbrovej revolúcii. Vidím, že v moskovských parkoch vyrástlo mnoho kaplniek, avšak skoro na každom kroku nájdete aj pamätníky komunizmu.

A uprostred tohto námestia je miesto, ktoré ľudí zvláštne priťahuje. Je to Leninovo mauzóleum, jedno z kultových miest bývalého režimu, kam sa – ako to moja generácia dobre pozná z fotografií a filmov – chodili v nekonečných radách klaňať mlčiace zástupy. Ktovie, ak ešte niekedy možno prídem do Moskvy, či toto miesto tu stále bude. Či nebude premenené v kooperácii s Disneylandom na nejakú zábavnú atrakciu amerického typu.

Keď som túto podivnú hrobku z červeného a čierneho mramoru navštívil, pripadalo mi to všetko, vrátane posvätnej ikony revolúcie, voskovo bledého tela v krištáľovej rakve, prekvapivo malé. V to ráno som si v Novom Zákone našiel miesto o Kristovom hrobe a tu, na tomto mieste som cítil, že asi v celom vesmíre nie sú väčšie protiklady: Kristov hrob je prostý a prázdny. Mauzóleum je honosné a „na večné časy“ má tu „trón“ nabalzamovaná mŕtvola.

Aké tragikomické sú osudy tejto materialistickej karikatúry večnosti, dokladá tak trochu morbidná historka, ktorú mi ktosi v Rusku rozprával. V Moskve stojí starostlivo strážená budova so záhadným názvom, naznačujúcim, že ide o akýsi biologický výskumný ústav. V skutočnosti tam sídli inštitúcia, ktorej jedinou úlohou po celé desaťročia bolo starať sa o bezchybný vzhľad posvätnej relikvie Veľkého Vodcu Proletariátu. Vraj v tomto inštitúte majú ešte jednu mŕtvolu človeka, ktorý zomrel v rovnakom čase ako Lenin a na nej skúšajú najprv všetko, čím vylepšia Leninovo telo. Ale keďže starostlivosť o svätú ikonu revolúcie v dobe bujaro rozvíjajúceho sa tržného kapitalizmu málo vynáša, privyrába si v súčasnosti tento ústav aj tým, že za doláre buduje krásne súkromné mauzóleá na rozľahlých pozemkoch „nových Rusov“, mafiánov a zbohatlíkov, ktorými sa to v dnešnom Rusku len tak hemží. Lenin by sa asi obracal vo svojej krištáľovej rakve, keby vedel, ako strážcovia jeho telesnej schránky teraz poklonkujú podivnému vkusu priekopníkov ruského kapitalizmu.

Po tom všetkom, čo som v Moskve v súvislosti s Leninom videl a počul, mi pripadala jeho opustená mŕtvola, ktorá prežila dobu svojho uctievania, akosi žalostne nahá. Ten, ktorého víziám boli v pekle koncentrákov obetované milióny ľudí a ktorý sľubom neba na zemi kedysi zmiatol nemalú časť európskych vzdelancov, tu ležal ako zažltnutá bezcenná bankovka,

nekrytá zlatom nijakej nádeje. Na tomto pustom a márnosťou prekypujúcom mieste nebolo priestoru pre Vzkriesenie.

Aj v Jeruzaleme som navštívil hrob, ku ktorému putujú zástupy. Ak vy chcete navštíviť baziliku Božieho hrobu, urobte tak v rámci možností skoro ráno alebo neskoro večer. V iný čas sa po Kalvárii prechádzajú americkí žuvajúci turisti, piščiace Angličanky a je tam mravenisko Japoncov, ktorí permanentne blýskajú fotoaparátmi a bzučia videokamerami – je to strašné.

Ale ak prídete skoro ráno alebo večer, môžete tu zotrvať dlho v modlitbe – a na tieto chvíle sa nezabúda. Môžete sa prechádzať celým ohromným priestorom baziliky, ktor

pohľad na chrám Božieho hrobu v Jeruzaleme

rá pôsobí podivne šero a trochu zanedbane, čo jej však dáva punc autenticosti. Dobre, že Kristov hrob nie je v Ríme, to by všetko navôkol bolo pokryté tonami mramoru a zlata, zakryté kreáciami renesančných architektov či pátosom baroka.

O niekoľko rokov sa mi pri rannej meditácii opäť vrátili obrazy „božích hrobov“, ktoré v mojej pamäti zanechalo putovanie svetom. Honosný, patetický hrob bôžika revolúcie, sľubujúceho ľudstvu raj na zemi a činiaceho zo zeme peklo. Moskovské mauzóleum so strážou, ktorá sa už nemusí báť, že bude zaskočená ako vojaci strážiaci Ježišov hrob v Jeruzaleme. Ten, ktorý mal ostať večne živý, leží tu v tráp-

nom zabudnutí beznádejnej historickej prehry.

A na druhej strane hrob v Jeruzaleme – ten hrob, ktorý ostal prázdny. Cirkev od počiatkov verí, že Ježiša neukradli vojaci, ale že „je živý“, „vstal“ a nám hovorí „vy ste toho svedkami“.

Nie, očitým svedkom Ježišovho vzkriesenia nebol nikto. Ale my všetci, ktorí v neho veríme, sme povolaní byť jeho svedkami, živými dôkazmi toho, že žije. Priestorom jeho vzkriesenia však koniec koncov nie je len to malé, úzke miesto v jeruzalemskej skale. Priestorom pre jeho vzkriesenie má byť náš život, naše vnútro a naše vzťahy. Vzkriesenie nie je odpoveďou na detektívnu otázku „čo sa stalo s mŕtvolou?“, ale na otázku, čo sa stalo s nami, keď náš život prenikla skutočnosť jeho vzkriesenia.

(Tomáš Halík, Co je bez chvění, není pevné, krátené)

Prosíme Vás, porozmýšľajte, či aj Vy nemáte vlastné svedectvo, ktoré by mohlo obohatiť a napomôcť druhým na ceste k Bohu. K tomuto účelu slúži e-mailová adresa: casopis.pramen@gmail.com. Požadovanú anonymitu rešpektujeme. Archívne čísla časopisu od r. 2012 sa nachádzajú na stránke www.horcicneznrko.sk

---

Vydáva Rím. kat. farnosť Martin - Sever pre vnútornú potrebu.

Adresa: Jilemnického 59, 036 01 Martin, web: www.fara.sk/mtsever. Vychádza štvrťročne.

Textová a grafická úprava Sefhoris studio. Foto: internet, archív Jindřicha Štreita